

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК

Досвід залучення коштів для реалізації проектів розвитку громади

21

Передумови

Розвиток будь-якого міста значною мірою залежить від здатності міської влади вирішувати найбільш актуальні завдання та реалізовувати проекти, які відкривають нові можливості, допомагають ефективніше робити звичні речі, зменшувати витрати та покращувати умови життя громадян. Але окрім, власне, визначення найбільш актуальних проблем, не менш важливо знати, де взяти гроші на їх розв'язання.

Міська влада Івано-Франківська сформулювала п'ять важливих завдань розвитку міста, які пізніше стали п'ятьма проектами.

I. Подолати пасивність громади, її небажання брати участь у місцевому самоврядуванні та вирішувати проблеми власного розвитку. Мета - створити діючі механізми участі для ремонту та утримання житлових будинків, водогонів, шкіл, дитячих садочків та вирішення багатьох інших проблем громади.

II. Покращити екологічну ситуацію в місті, запровадити безпечні технології управління твердими побутовими відходами. Мета - суттєво зменшити накопичення фільтраційних вод на полігоні побутових відходів, 30 тис. куб. м. яких щороку

треба перекачувати на міські очисні споруди і витратити на це понад 500 тис. грн. з міського бюджету.

III. Запровадити програми енергозбереження для будівель бюджетних організацій. Марнотратне споживання енергії у них та відсутність системного підходу до реалізації енергозберігаючих заходів є однією з причин дефіциту місцевого бюджету.

IV. Підвищити якість функціонування житлового фонду, зменшити енергетичні втрати, провести капітальні ремонти та зробити комплексну модернізацію одного будинку як першого прикладу.

V. Вирішити проблему безпритульних собак на вулицях міста, які спричиняють небезпеку для його жителів та гостей.

Виконавчий комітет Івано-Франківської міської ради реалізовував проекти з січня 2002 року по грудень 2012 року. Всі вони були різними за масштабом та спрямованістю і реалізовувалися паралельно. Для кожного проекту було знайдене фінансування. Саме цей досвід є дуже цінним для вивчення та впровадження в інших містах.

Практика

До того, як починати шукати гроші, потрібно визначити першочергову проблему, що потребує вирішення. В Івано-Франківську це робили за допомогою методики спільного планування. Цей

процес є новим в роботі органів влади в Україні, оскільки звичним досі є отримання вказівок згори. Проте, в Івано-Франківську такий підхід практикується з 2005 року і показує хороші результати. Працює він таким чином.

В місті створений Ресурсний Центр (РЦ), завданнями якого є:

- сприяння громадам у розбудові їх здатності налагоджувати партнерство з органами міської влади;
- проведення тренінгів для активістів громад з

питань спільного планування;

- проведення роз'яснювальних бесід і мотивування городян до кращого розуміння місцевих потреб, пріоритетів розвитку та умов партнерства з владою;

- організація оглядових візитів.

Також створена Муніципальна рада сталого розвитку (МРСР), яка сприяє активізації громадсько-приватної взаємодії та партисипативного планування, а також залученню громадян до процесу прийняття рішень за схемою «знизу-догори».

Плани, ініційовані самими людьми, мають більшу цінність, аніж ті, що розроблені сторонніми особами від імені громади, оскільки громада знає власні проблеми краще. Такі плани набагато охочіше розглядаються на усіх рівнях і усіма інституціями, які надають підтримку, незалежно від того, чи це міська рада, чи урядова організація, чи благодійний фонд, чи інший донор.

У складанні таких планів та розробці програм соціально-економічного розвитку найактивнішу участь беруть мешканці тих будинків, де створені об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ), благодійні організації (БО), житлово-будівельні кооперативи (ЖБК), органи самоорганізації населення (ОСН). За результатами проведення Форумів та громадських слухань затверджується перелік пріоритетних проблем, на основі якого депутати міської ради, керівники підрозділів виконавчого комітету та РЦ готують проект річного плану мікрорайонів. План відо-

бражає сектори (соціальний, економічний, екологічний), отримувачів коштів (їх ще називають бенефіціари – будинки/ОСН, ОСББ, бізнес-структури, НГО, освітні установи тощо), а також попит на ресурси і пропозицію ресурсів. Проект річного плану розглядається МРСР і подається до міської ради, яка затверджує його повністю або частково за умови наявності ресурсів та відповідності пріоритетам, відображеним у стратегічному плані розвитку міста. Затверджені плани формально відображаються в міському бюджеті на наступний рік у формі Програми соціально-економічного розвитку міста.

Для оперативної взаємодії створено Раду голів ОСББ, ОСН при міському голові. Члени ради на засіданнях постійно обговорюють проблеми, з якими до них звертаються мешканці будинків, беруть участь в роботі сесій міської ради, що також сприяє залученню громадян до прийняття рішень виконавчим комітетом та радою.

Наступний крок – пошук грошей та співфінансування. Після того, як узагальнені проблемні питання, які зазначили жителі міста і які необхідно вирішувати спільно, у міський бюджет закладається відповідне фінансування. А далі потрібно в цьому ж напрямку працювати з проектами міжнародної технічної допомоги - шляхом участі у конкурсах. Тут теж є правила, найперше з яких – подання продуманих проектів, які співпадають з програмними цілями донорів. Адже успішний проект завжди передбачає всебічну виваженість

і водночас масштабність тих цілей і завдань, для реалізації яких звертаються до донорської організації за фінансовою допомогою. Відтак ідеальним варіантом є збалансоване поєднання у зверненні тактичних завдань та стратегічних цілей, добре відпрацьований бізнес-план, а ще краще – проектно-кошторисна документація. І результат обов'язково буде!

Далі, після отримання гранту, дуже важливо чітко дотримуватись його вимог щодо звітування та оцінки. Особливо важливу роль відіграє моніторинг реалізації проекту за участі громадськості шляхом громадських слухань, опитування, публікацій в ЗМІ. І, звичайно, для кожного донора важлива сталість проекту. А це означає, що після закінчення фінансування з боку донора, проект має продовжувати своє життя шляхом самооплатності або фінансування з боку міського бюджету та громади.

П'ять проектів розвитку Івано-Франківська

Мета	Фінансування	Результати
I. «Муніципальна програма врядування та сталого розвитку»		
П о д о л а т и п а с и в н і с т ь громади, навчити брати участь у місцевому самоврядуванні	Місцевий бюджет – 10,1 млн. грн.; внесок місцевої громади – 1,8 млн. грн.; співфінансування - 3,3 млн. грн.	Створено 106 ОСН, 148 ОСББ, 63 БО. Загалом ці об'єднання реалізували більше 120 проектів, загальна вартість яких - більше 15 млн. грн. Покращено умови проживання більше 12 тис. мешканцям та умови виховання і навчання більше 20 тис. дітей міста. Громада міста бере все більшу участь у співфінансуванні проектів. Так за 10 місяців 2012 року мешканці міста реалізували 126 проектів на суму більше 5,7 млн. грн., з яких співфінансування мешканців - майже 1,8 млн. грн. (31%).
II. «Покращення навколишнього середовища в м. Івано-Франківську та прилеглих регіонах шляхом застосування екологічно безпечних технологій управління твердими побутовими відходами з використанням досвіду Бая Маре, Марамуреш (Румунія), 2011-2012 рр.»		
П о к р а щ и т и е к о л о г і ч н у ситуації в місті	Грант ЄС – 569,2 тис. євро; місцевий бюджет – 222,0 тис. євро; внесок партнерів – 11,7 тис. євро.	Зменшено обсяг захоронення сміття на 10 тис. м ³ , бізнес-структурами перероблено 2,1 тис. тон відсортованого сміття, створено 18 нових робочих місць; на полігоні зменшено утворення нових фільтраційних вод на 3 тис.м ³ , що дало можливість зекономити на їх очищенні більше 33 тис. грн. та зменшити на 10% їх проникнення в ґрунтові води; побудовано 160 контейнерних майданчиків, закуплено 600 контейнерів, три спецавтомобілі. Проведено широку інформаційну кампанію про переваги роздільного збору сміття та громадські слухання «Реформування ЖКГ» за участі 30 тис. осіб.

III. «Енергозбереження для будівель бюджетних організацій»		
Впровадження енергозбереження в будівлях бюджетних організацій міста	Місцевий бюджет – 603 тис. грн.; інші види участі (кредит НЕФКО) - 2999,7 тис. грн.	Замінено вікна на металопластикові з подвійним склопакетом, зовнішні двері, відновлено теплову ізоляцію труб у семи шкільних та дошкільних закладах. У 9 школах та ДНЗ облаштовано індивідуальні теплові пункти, встановлені тепловідбивні екрани та проведені заходи із санації інженерних мереж. Економія теплової енергії склала 35%. Очікуються річні показники: економія теплової енергії 1756,560 Гкал, зменшення викидів CO ₂ на 415,72 тон, економія коштів 1026309 грн. Термін окупності проекту 3,5 роки.
IV. GIZ «Комплексна модернізація будинку по вулиці Набережна, 24»		
Забезпечення мешканців будинку житлово-комунальними послугами високої якості	Місцевий бюджет - 634,2 тис. грн.; держаний бюджет – 634,2 тис. грн.; співфінансування - 200 тис. грн.; інші види участі (внески мешканців будинку) - 528,500 грн.	У 2011р. утеплено зовнішні конструкції будинку, встановлено індивідуальний тепловий пункт та проведено роботи по санації будинку на загальну суму 1,3 млн.грн. Економія енергоресурсів складає 30%. За сприяння GIZ проведено обстеження і розроблена кошторисна документація для 4-х багатоквартирних будинків.
V. «S.O.S. - безпечне співжиття людей та безпритульних тварин на польсько-українському прикордонні: Львів, Люблін, Луцьк, Івано-Франківськ»		
Вирішення проблем безпритульних тварин на вулицях міста	Місцевий бюджет - 16,8 тис. євро; співфінансування - 1679 тис. євро.	Закуплено комп'ютер з програмним забезпеченням, створена програма реєстрації та обліку тварин міста. Придбано 100 комплектів медикаментів для стерилізації тварин. Розроблена проектно-кошторисна документація притулку, проведено 2 конференції з вивчення досвіду у сфері безпритульних тварин.

Результати

В Івано-Франківську такий процес спільного планування влади та громади дав можливість переламати стару традицію залежати від сторонніх осіб. Він навчив людей, якщо з'являлись певні потреби на місцевому рівні, об'єднуватись заради самопомоги, а також - активно долучатись до розвитку міста. Отже, співфінансування з боку громади при реалізації проектів в Івано-Франківську стало нормою. На сьогоднішній день спільне планування та залучення громадян до прийняття рішень сприяє покращенню умов життя людей шляхом підтримки проектів, спрямованих на надання децентралізованих послуг, об'єднує набутий досвід та кращі практики з надання публічних послуг, що базуються на підходах соціальної мобілізації, та забезпечує прийняття рішень в комбінації з механізмами співфінансування.

Проте, кожна громада повинна зрозуміти, що отримана допомога ззовні (від донора) не є

просто дармовим фінансовим подарунком, а навпаки – скоріше внутрішнім каталізатором процесу, під час якого місцеві громади усвідомлюють відповідальність за своє життя, за вирішення проблем власного розвитку, використовують внутрішні ресурси, дотримуючись чіткого плану дій у напрямку до добробуту.

Інформація для контактів

Білик Богдан Іванович,
начальник управління
економічного та інтеграційного розвитку
виконавчого комітету
Івано-Франківської міської ради
вул. Грушевського, 21,
м. Івано-Франківськ, 76004
тел./факс 34-255 18 42
ел.пошта: bilyk@mvk.if.ua
веб-сторінка: www.mvk.if.ua

